

Aan de Minister van Economische Zaken en Klimaat

Auteur

[Redacted]

TER BESLISSING

Datum

29 juni 2023

Kenmerk

DGBI / 27947667

nota

Kamerbrief betaaltermijnen

Kopie aan

Bijlage(n)

Parafenroute

[Redacted signature area]

Aanleiding

U deelt de jaarlijkse monitor Betaaltermijnen Overheid met de Kamer over het betaalgedrag van gemeenten, provincies en departementen in boekjaar 2022. Daarnaast informeert u de Kamer over de resultaten van het Meldpunt Achterstallige Betalingen van de ACM. Ten slotte geeft u aan op welke manier u opvolging geeft aan het onderzoek van Andersson Elffers Felix (AEF) naar de vraag of het instellen van publiek toezicht op de Wet 'Verkorten wettelijke betaaltermijn tot 30 dagen' opportuun is.

Geadviseerd besluit

U wordt geadviseerd om:

- de Monitor Betaaltermijnen Overheid van boekjaar 2022 aan de Kamer te versturen;
- de resultaten van het inmiddels gesloten Meldpunt Achterstallige Betalingen (MAB) van de ACM met de Kamer te delen;
- voorlopig geen publiek toezicht in te stellen op de Wet 'Verkorten wettelijke betaaltermijn tot 30 dagen', onder andere omdat de effecten van deze recent in werking getreden wet nog niet zijn uitgekristalliseerd;
- bij de evaluatie van deze wet, die komend jaar wordt uitgevoerd, publiek toezicht opnieuw te overwegen indien de daadwerkelijke betaaltermijn tussen grote bedrijven en mkb boven 30 dagen ligt;
- in de tussentijd (i) in kaart brengen wat de verwachte effecten zijn van de rapportageverplichting over betaalgedrag die volgt uit de Corporate Sustainability Reporting Directive (CSRD), (ii) te verkennen hoe de het gebruik van e-facturatie kan bijdragen aan snellere betaling tussen bedrijven, (iii) actief bij te dragen aan de EU Payment Observatory, en (iv) brancheverenigingen op te roepen tot naleving van de wet.

Kernpunten

Monitor Betaaltermijnen Overheid 2022

- Sinds 2013 zijn overheden verplicht hun rekeningen binnen 30 dagen te betalen. Jaarlijks informeert u de Kamer over het betaalgedrag van de Rijksoverheid, provincies en gemeenten.
- In boekjaar 2022 voldeed de rijksoverheid als geheel aan de 95%-norm die voor departementen geldt: 96,1% van de betalingen is tijdig betaald (ongewogen gemiddelde) – een afname van 0,6 procentpunt t.o.v. 2021.
 - EZK betaalde 96,1% van de rekeningen binnen 30 dagen in 2022.
 - BZK, Defensie, VWS en LNV voldeden niet aan de 95%-norm.
- Provincies betaalden in 2022 93,5% van de facturen binnen 30 dagen – een toename van 0,8 procentpunt t.o.v. 2021.
- Op basis van de betaalervaringen in 335 gemeenten wordt geconcludeerd dat 62,4% van de gemeenten meer dan 90% van de facturen tijdig betaalde in 2022; dat is iets minder dan de 66,0% in 2021. U kunt in gesprek met VNG om dit aan te kaarten.

Kenmerk
DGBI / 27947667

Conclusies en aanbevelingen onderzoek AEF

- AEF concludeert dat het instellen van publiek toezicht op dit moment niet opportuun is. Publiek toezicht dient in principe een legitiem doel: het creëren van een betere balans in de scheve machtsverhouding tussen mkb'ers en het grootbedrijf. Op dit moment is de noodzaak van publiek toezicht echter nog niet vast te stellen. Het effect van de nieuwe wet is nog niet bekend, omdat deze nog tot juli 2023 in een overgangperiode verkeert. Daarnaast is onvoldoende inzicht in de aard, omvang, concentratie en oorzaken van het probleem van te late betalingen.
- Daarbij stelt AEF dat andere oplossingsrichtingen nog niet uitputtend zijn onderzocht (i.e. rapportageverplichting over betaaltermijnen volgend uit de *Corporate Sustainability Reporting Directive* (CSRD) en het versnellen van technologische ontwikkelingen zoals e-facturatie).
- AEF omschrijft drie verschillende vormen van (publiek) toezicht:
 - **Publiek nalevingstoezicht**; Verzamelen informatie en ingrijpen bij overtredingen (bijv. boetes).
 - **Preventief toezicht**; Verzamelen van informatie over betaalgedrag, adviseren en voorlichten (i.e. kenniscentrum), op EU niveau heeft EU Payment Observatory deze rol.
 - **Zelfregulering**; verantwoordelijkheid voor naleving van betaaltermijnen ligt bij de sector zelf.
- AEF doet in haar rapport drie aanbevelingen:
 1. Creëer meer inzicht in de aard, omvang en concentratie van het probleem
 2. Onderzoek de mogelijkheid van toezicht bij de wetsevaluatie
 3. Wees actief betrokken bij en benut de EU Payment Observatory

Appreciatie onderzoek AEF

- In mei 2023 heeft u eerder een nota ontvangen over het conceptrapport, waarop u heeft ingestemd met de volgende appreciatie van het rapport.

- Publiek nalevingstoezicht lijkt het meest effectief voor tijdige betaling. Deze vorm van toezicht blijkt effect te hebben in Frankrijk en Polen. Dit is evenwel een maatregel die diep ingrijpt in civielrechtelijke relaties en veel publieke capaciteit vergt.
- Preventief toezicht wordt binnen de EU al vervuld door de EU Payment Observatory, dat informatie verzamelt over betaaltermijnen van zowel bedrijven als overheden.
- Zelfregulering lijkt minder effectief, omdat er al wetgeving bestaat die grote bedrijven verplicht om mkb'ers binnen 30 dagen te betalen. Ook is er op dit moment geen zelfregulering vanuit brancheorganisaties voor snellere betaling dan wettelijk vereist en lijkt hiertoe geen bereidheid te zijn.

Kenmerk
DGBI / 27947667

Vervolgstappen

- U sluit zich aan bij de conclusie dat het nog niet mogelijk is de noodzaak van publiek toezicht vast te stellen en de aanbeveling om de mogelijkheid van toezicht te onderzoeken bij de evaluatie van de 'Wet verkorten betaaltermijn tot 30 dagen'.
- Bij de wetsevaluatie, die u begin 2024 in gang zet, besteedt u expliciet aandacht aan de aard, omvang, concentratie en oorzaken van tekortschietende naleving van betaaltermijnen
- Als onderdeel van de evaluatie gaat u in gesprek met de sectoren waarover de meeste meldingen zijn binnengekomen bij het meldpunt achterstallige betalingen. We proberen dit zoveel mogelijk te laten aansluiten op de gesprekken die u al heeft met het bedrijfsleven.
- In de tussentijd kunt u de volgende vier acties ondernemen:
 1. In kaart brengen wat de verwachte effecten zijn van de rapportageverplichting over betaalgedrag die volgt uit de Corporate Sustainability Reporting Directive (CSRD);
 2. Verkennen of het gebruik van e-facturatie door het bedrijfsleven leidt tot snellere betaling en hoe dat kan worden gestimuleerd;
 3. Volgen van de onderzoeksbevindingen van de EU Observatory nauwlettend en meedenken over toekomstige monitorings- en onderzoeksactiviteiten.
 4. Een beroep doen op brancheverenigingen om aandacht te vragen voor naleving van de wet.

Toelichting

Aanleiding onderzoek AEF en Meldpunt Achterstallige Betalingen

- Het onderzoek van AEF is uitgevoerd in opdracht van EZK om besluitvorming voor te bereiden over het instellen van publiek toezicht op de, per 1 juli 2022 in werking getreden, wet 'Verkorten wettelijke betaaltermijn tot 30 dagen'.
- Aanleiding voor het onderzoek is een aanbeveling uit het evaluatieonderzoek uit 2020 van de Wet tegengaan onredelijke lange betaaltermijnen van Sira Consulting, om publiek toezicht in te stellen op naleving van de betaaltermijn.
- In de begeleidende Kamerbrief bij dat evaluatieonderzoek is toegezegd nader te verkennen of publiek toezicht mogelijk en opportuun is.

- Hiertoe heeft ACM, op verzoek van EZK, van januari 2021 t/m 2023 het MAB geopend om meer inzicht te krijgen in de problematiek. ACM heeft ca. 200 meldingen ontvangen die vanwege het geringe aantal niet representatief zijn.
- Om tot besluitvorming te komen, achtte EZK (in overleg met ACM) het daarom van belang ook andere onderzoeksmethoden in te zetten. Daarop heeft EZK opdracht gegeven aan AEF tot dit onderzoek.

Vervolgstappen

- Om inzicht te krijgen in de verwachte effecten van de rapportagestandaard over betaalgedrag van de CSRD op naleving van de 'Wet verkorten betaaltermijn tot 30 dagen', zal er op ambtelijk niveau worden gesproken met de Raad voor de Jaarverslaggeving van VNO-NCW.
- Om inzicht te krijgen in de potentie van e-facturatie om snellere betalingen in het bedrijfsleven te realiseren, zal ambtelijk worden gesproken met
 - (1) BZK, dat beleidsverantwoordelijk is voor het overheidsbrede implementatiebeleid inzake e-facturatie en e-procurement en vanuit die rol tevens de Nederlandse Peppolautoriteit¹ is,
 - (2) met de Europese Commissie omdat deze in december het wetsvoorstel VAT in the Digital Age, heeft gelanceerd, dat o.a. ingaat op e-facturatie en een eventuele verplichting, en met de
 - (3) Belgische overheid, waar het ministerie van Financiën heeft aangekondigd om e-facturatie voor B2B-transacties te verplichten.

Europese wetgeving inzake betaaltermijnen

- Vanuit de Europese Unie is er al geruime tijd aandacht voor het probleem van te late betalingen. Om het mkb te beschermen tegen oneerlijke handelspraktijken zijn onder andere de wettelijke rente en een standaard minimale compensatie ingevoerd.
- Momenteel werkt de Europese Commissie aan een voorstel om de Richtlijn betreffende bestrijding van late betalingen (Late Payment Directive) te herzien. Dit voorstel wordt naar verwachting in Q3 van 2023 gepubliceerd.
- In 2021 bracht de Europese Expertgroep 'Fit for Future Platform', onder leiding van EZK, een opinie uit op de huidige richtlijn.
- O.a. op basis van die aanbevelingen kondigde de Europese Commissie in september 2022 een herziening van de richtlijn aan, als onderdeel van de SME Relief Package.
- Mogelijke punten die in het herzieningsvoorstel terugkomen zijn gelijke regels voor overheid en bedrijfsleven (30 dagen), en ruimere mogelijkheden voor monitoring van naleving.

¹ Peppol is een internationaal open uitwisselingsnetwerk voor het verzenden, ontvangen en verwerken van onder andere elektronische facturen en orders. Met Peppol kunnen aangesloten overheden, bedrijven en andere organisaties eenvoudig, snel en veilig elektronische berichten uitwisselen. De Nederlandse Peppolautoriteit (NPo) is in Nederland toezichthouder op het Peppol-afsprakenstelsel en zorgt ervoor dat de Peppol standaarden in lijn lopen met de Europese open standaarden. Peppol is gebaseerd op Europese Bouwstenen uit het e-Delivery programma van de Europese Commissie en tevens onderdeel van de Generieke Digitale Infrastructuur.

- In het beginsel staat het kabinet positief tegenover aanpassing van de richtlijn, omdat het van belang is dat ondernemers op tijd worden betaald.

CSRD en rapportage over betaaltermijnen

- De CSRD verplicht grote ondernemingen tot een jaarlijkse duurzaamheidsrapportage en deze verslaglegging te laten toetsen door een accountant. Er is sprake van een gefaseerde inwerkingtreding (1 januari 2024 – 1 januari 2028). Onder de CSRD heeft de Europese Commissie de bevoegdheid gekregen om European Sustainability Reporting Standards (ESRS) vast te stellen. Dit zijn bindende standaarden voor duurzaamheidsrapportage en zullen onder meer gedetailleerdere rapportagevoorschriften bevatten.
- In de concept-ESRS is opgenomen dat de onderneming informatie dient te geven over haar betaalgedrag (Disclosure Requirement G1-6 – Payment practices).